

סיכומי הדרך היומי

בפיך (קידושין ל')

מחודדים

ת"ר ושינתם שיהיו דברי תורה

לעילוי נשמת אימי מורתי מרת שיינדל חיה חוה
גאסט ע"ה בת הר"ר משה רוזנבאום זצ"ל נלב"ע
יום רביעי כ"ט טבת תשע"ד ת.נ.צ.ב.ה.

מערכת: 073-249-0403 | sikumhadaf@bezeqint.net

לשמיעת הסיכומים: 0799-379-634

נא להתפלל לרפואת פינחס בן פייגא מרים

לעילוי נשמת אבי מורי הר"ר צבי בן ר' אברהם גאסט
ז"ל נלב"ע י"ט תשרי תשס"ד לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה.
לעילוי נשמת אחי הר"ר משה בן ר' צבי גאסט ז"ל
נלב"ע ל"ג בעומר תשס"ז לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה.

שבת קודש פרשת שופטים - ז' אלול תשע"ו

דף ק"ב ע"א

[התחלת הסוגיא בדף ק"א:]

מיני זרעים שעושין מהן צבע יש להן קדושת שביעית, דכתיב 'והייתה שבת הארץ לכם לאכלה' כל שבשעת הנאתו כלה מן העולם הרי הוא בכלל לאכלה, וכן מיני צבעים דבשעת רתיחת היורה כלה השורש וקולט הצבע, ולכן מותר לצבוע בהן לעצמו אבל לא לאחרים בשכר דכתיב 'לאכלה' ולא לסחורה, ויש להן ולדמיהן קדושת שביעית וכשמגיע זמן הביעור חייב לבערן.

עלי קנים וגפנים שכינסן לאוצר אם לקטן למאכל בהמה יש בהן קדושת שביעית, אם לקטן לעצי הסקה אין בהן קדושת שביעית ויהנה מהן אף לאחר זמן הביעור, דאינו בכלל אכילה דאין הנאתו וביעורו כאחת דעיקר הנאתן הוא לאחר ביעורן נעשין גחלים, ודווקא עלי קנים וגפנים דיש שאוכלין אותן ויש שמסיקין אותן הולכין אחר מחשבת הלקיטה, אבל מינים העומדים לצבע סתמא לצבע עומדין ויש עליהן קדושת שביעית.

עלי קנים וגפנים שליקטן לעצי הסקה דאין בהן קדושת שביעית אפילו אם ישתמש בהם כנר דהנאתן וביעורן שוה כיון דסתם עצים להסקה עומדין ולא להאיר, ולרבי יוסי לא אמרינן סתם עצים להסקה עומדין וחל קדושת שביעית על עצים שלקטן להדלקת אורה.

להשרות פשתן ולכבס בגדים בפירות שביעית, לחכמים אסור דכתיב 'לאכלה' דומיא דאכילה שהנאתו וביעורו שוה יצא משרה וכביסה דאין הנאתו אלא עד ג' או ד' ימים, ולא מהני מחשבתו מה שלקטן לצורך משרה וכביסה לאפקועי איסורן כיון דסתם פירות שביעית לאכילה עומדין, לרבי יוסי כיון דכתיב 'לכם' לכל צרכיכם מהני מחשבתו שלקטן להשרות ולכבס כיון דהנאתו הוא אחר ביעורן ואין עליהן קדושת שביעית וכדין עלי קנים וגפנים שליקטן להסקה, ולא אמרינן סתם פירות לאכילה הן.

'והייתה שבת הארץ לכם לאכלה' ולא לרטייה ולא לזלף בו יין בבית, ולא לעשות ממנה אפיקטויזין להקיא, לרבי יוסי דווקא אלו שאינם שוים בכל אדם אבל מותר להשרות ולכבוס בהן, לחכמים גם לא למשרה ולכבס כיון דסתם פירות לאכילה הן עומדין.

לרבי יהושע בן קרחה אין גובין מלוה בשטר מעכו"ם לפני אידיהן דשמחה הוא להם והולכין ומודים לע"ז, אבל מלוה על פה גובין דמציל ממונו מידם, לחכמים אסור לפורען ולפרע מהם כלל, ואע"פ שיחיד ורבים הלכה כרבים הלכה כרבי יהושע בן קרחה.

נתן צמר לצבע ושינה וצבע שחור במקום אדום או אדום במקום שחור הלכה כרבי יהודה דקונסין אותו כיון דשינה, ואינו קונה

בשורה משמחת

לבני תורה בכלל וללומדי דף היומי בפרט לקראת הלימוד במסכת בבא מציעא במסגרת דף היומי

ניתן להשיג ספר

אסוקי שמעתתא על מסכת בבא מציעא

המסכם מסקנות הסוגיות המסובכות ברוב המסכת על פי הראשונים והאחרונים והפוסקים להלכה והבנתם בביאור הסוגיות עם שאלות אקטואליות

הכמות מצומצמת

המעוניינים בספר נא להשאיר שם וטלפון במערכת סיכומי דף היומי
073-2490403

הצמר בשינוי אלא מחזיר הצמר וידו על התחוננה אם השבח יתר על היציאה נותן לו בעל הצמר היציאה ואם היציאה יתירה על השבח נותן לו השבח, לרב יוסף משום דהוא מחלוקת בבא קמא ואחר כך סתם התנא כדברי רבי יהודה במסכת בבא מציעא ומסכת אחד הוא, או משום דהתנא סתם כן במסכת בבא מציעא עם הלכות פסוקות, לרב הונא הלכה כרב יהודה אבל לא משום דהוי מחלוקת ואח"כ סתם דשתי מסכתות הן ואין סדר למשנה.

דף ק"ב ע"ב

הנותן מעות לשלוחו לקנות חטים וקנה שעורים, שעורים וקנה חטים ופיחתו הפחת שלו וצריך לשלם למשלוחו, דשלוחו לתקנו ולא לקלקלו, אם הותירו לרבי יוחנן לשיטת ר"מ דשינוי קונה הותירו לשליח, ולרבי יהודה דקנסו שינוי אינו קונה והותירו לאמצע, לרבי אלעזר גם לר"מ אם קנה לאכילה הוה שינוי וקונה אם קנה לסחורה אינו שינוי דניחא לו להמשלח להרויח והותירו לאמצע.

בעל הבית שנתן מעות לשלוחו לקנות בשבילו, לשיטת בני מערבא אם עשה שליחותו קנה בעל המעות דשלוחו הוא וידו כבעל המעות (אע"פ שלא הודיע לבעל הקטן שהוא שלוחו של בעל המעות) ואם שינה משליחותו לא קנה בעל המעות, לרבי אבהו [אליבא דרבי יוחנן בדעת רבי יהודה] בין אם עשה שליחותו בין שינה משליחותו קנה בעל המעות (דווקא אם הודיע להמוכר שהוא שלוחו של בעל המעות דנתכוין המוכר להקנות לבעל המעות).

המקדיש נכסיו או המעריך עצמו אין גזבר יכול למשכנו בכסות אשתו ובניו ולא בבגדים שצבע הצבע בשבילן ולא בסנדלים חדשים שלקח לשמן, לפי רבי אבהו משום דעושה שליחות לאשתו וכיד אשתו הוא, ולפי רבי אבא כל המקדיש נכסיו כמי שהקנה לאשתו ובניו כסותן לפני ההקדש.

המקדיש נכסיו שמיין תפליו, וילוה ויתן מעותיו להקדש לרבי זירא אף על פי שאין דעתו להקדישן ואינו דומה לכסות אשתו או נתן לצבע לצבוע בשבילן שהן קנאו אותן בשליחות אשתו [וכשיטת רבי אבהו], לאביי דעתו להקדיש גם תפליו דסבר שעושה בזה מצוה אבל אין דעתו על כסות אשתו ובניו משום איבה.

יום ראשון פרשת כי תצא - ה' אלול תשע"ו

דף ק"ג ע"א

הלוקח שדה ואמר למוכר שלוקחה לצורך הריש גלותא וכתב המוכר השטר בשם הריש גלותא, לשיטת בני מערבא הריש גלותא קנה השדה, ואם אמר לבעל השדה ולעדים שכוונתו לקנות לעצמו ואין כוונתו שיכתבו בשם ריש גלותא אלא להטיל אימה שלא יצאו עליה עסיקין קנה הלוקח.

גם אם הלוקח הודיע שקונה לעצמו אין הכופין המוכר לחזור ולכתוב ללוקח שטר אחר על שמו, ואין הלוקח יכול לטעון אתה ידעת שאני קונה השדה לעצמי ואין אדם מוציא מעותיו בחנם ולא לקחתי השדה אלא על דעת כן, מפני שהיה לו להתנות כן, אם אמר בשעת המכירה לפני עדים על מנת כן אני לוקחה שאני רוצה עוד שטר בשמי אין המוכר יכול לומר שכוונת הדברים היו שהריש גלותא יכתוב לך שטר, דכיון שאמר לו בפני עדים כוונתו היה שהמוכר יכתוב לו שטר אחר.

הלוקח פשתן ושילם מעותיו ונתיקרו ומכרו המוכר לאחר, אם משכו לוקח הראשון הרי הוא שלו וכשמכרו המוכר גזלו ממנו וחייב לשלם לו המעות שקיבל מהלוקח השני דכל

הגזלנין משלמין כשעת הגזילה, ואם לא משכו וגם לא היה להמוכר הפשתן בשעה שפסק עמו אלא התנה עמו שיתן לו פשתן במשך השנה כפי השער של עכשיו לרב אסור לו לשקול הדמים כשעת היוקר אלא מחזיר לו דמיו, דעושיין אמנה ליתן מעות על שער הזול של עכשיו לקבל פירות לאחר זמן כשעת ביוקר אבל אסור לו לקבל הדמים לאחר זמן כשעת היוקר דמחזי כרבית.

הגזל את חבירו שוה פרוטה ונשבע לו על שקר שלא גזלו והודה אח"כ אין לו כפרה עד שיחזיר לנגזל עצמו, דכתיב 'לאשר הוא לו יתנו ביום אשמתו', ולא יתנו לבנו של נגזל להוליכנו לנגזל ולא לשלוחו [של נגזל], אבל נותן לשליח בית דין מפני תקנת השבים שלא חייבו להוצאת הדרך, ואם מת יחזיר ליורשיו.

נתן לו הקרן ולא החומש, מחל לו הקרן ולא החומש, מחל לו על זה ועל זה חוץ מפחות משהו פרוטה בקרן אינו צריך לילך אחריו, מחל לו על החומש ולא הקרן או מחל לו גם על הקרן חוץ משהו פרוטה בקרן צריך לילך אחריו.

נתן לו את הקרן לאחר שנשבע והודה ונשבע שנתן לו החומש, ונשבע לו שבועה שניה על החומש שנתנו לו ואח"כ הודה שנשבע לשקר הרי זה משלם חומש על חומשו דחומשו הראשון נעשה קרן, אם שילם חומש הראשון וחזר וכפר חומש השני ונשבע והודה משלם חומש על חומש השני עד שיתמעט הקרן של חומש שלא יכפור בו שוה פרוטה.

דף ק"ג ע"ב

הכופר בפקדון או בהלוואה או במציאה ונשבע והודה משלם קרן חומש ואשם.

גזל אחד מחמשה ואינו יודע מאיזה מהם וכל אחד אומר אותי גזל, לרבי טרפון אפילו נשבע שלא גזל מהם והודה אין בית דין יכול לחייבו ומניח גזילה ביניהם ומסתלק, ואם בא לצאת ידי שמים נותן לכל אחד כיון שלא החזירו לבעליו, לר"ע אפילו לא נשבע חייב להשיב לכל אחד דצריך להשיב הגזילה ליד בעליו, ואינו דומה לגזל מאחד דאינו חייב להשיבו לידו אלא אם כפר ונשבע תחלה דאם לא כפר כיון שהודה לו הוי ליה כפקדון ביד הגזלן.

לקח מאחד מחמשה ולא שילם ואינו יודע מאיזה מהן לקח, לרבי שמעון בן אלעזר גם לר"ע מניח דמי המקח ביניהם ומסתלק כיון שלא עשה עבירה בתחלה ואינו צריך כפרה, ולתנא דברייתא רבי טרפון ור"ע פליגי גם במקח.

יום שני פרשת כי תצא - ט' אלול תשע"ו

דף ק"ד ע"א

ראובן שיש לו מעות ביד שמעון ומינה שליח בעדים לקבלם הימנו ונתנם לו, לרב חסדא ורבי יוחנן ורבי אלעזר הוא שליח של המלוה ואם נאנסו בדרך הלוח פטור כיון שטרח המלוה לעשות השליח בעדים כדי שיהא ברשותו כשיגיע ליד שלוחו, אבל אם לא טרח למנות שלוחו בעדים אלא דהוא דר אצלו או נשכר לו אינו באחריות המלוה, לרבה גם אם טרח המלוה למנותו בעדים לא הוי שלוחו של המלוה ואם נאנסו בדרך הלוח חייב, דנתכוין המלוה לומר ללוח דאיש זה נאמן הוא ואם אתה רוצה לשלוח לי על ידו באחריותך שלח.

המשאיל את הפרה ושילחה ביד בנו או ביד עבדו או ביד שכירו ולקיטו של המשאיל או השואל ומתה השואל פטור דעדיין אינו ברשותו להתחייב באונסין, ואם השואל מינה שליח בעדים לרב חסדא הוי שלוחו של השואל ונתחייב באונסין כשהגיע ליד השליח, לרבה לא נתכוין אלא להודיעו

שאישי נאמן הוא ואם אתה רוצה שלח על ידו.

גזלן המחזיר הגזילה לשליח בית דין מהני מתקנת חכמים דהוי ברשות הנגזל ונפטר הגזלן, לרבי שמעון בן אלעזר היינו שליח בית דין שעשאו הנגזל אבל אם עשאו הגזלן עדיין הוא ברשות הגזלן עד שישלח הנגזל ויטול את שלו מידו, ולפי רב חסדא לפי סתימת תנא דמתניתין לא שנא עשאו גזלן ולא שנא עשאו נגזל הוי שליח ואם נאנסו תחת יד השליח הגזלן פטור.

דף ק"ד ע"ב

בעל הפקדון ששלח שליח לגבות פקדונו עם חותמו שהוא שלוחו, לא ישלח הנפקד הפקדון עמו, ואם עדים חתומים עליה לרבי יוחנן ישלח, לשמואל לא ישלח אלא אם בעל הפקדון הקנה המעות להשליח בקנין אגב וכשיגיע המעות ליד השליח יכתוב השליח להנפקד שקיבל מעותיו.

גזלן שנשבע לשקר והודה ומת, בניו משלמים הקרן והחומש דממונא הוא ופטורים מן האשם כיון דהוי כפרה, ואם לא הודה בחייו אפילו נשבע האב והודה הבן אינו משלם חומש דכתיב 'אשר גזל' ומשלם רק הקרן, ואם נשבע בנו והודה והגזילה בעין חייב קרן וחומש משום כפירת שבועה שלו, ואם אין הגזילה קיימת עם עמד אביו בדין ונשתעבדו נכסיו לשלם להנגזל ומת ונשבע הבן והודה משלם הקרן ולא חומש דאין נשבעים על שעבוד קרקעות ולא שבועה היא, היה שק של ממון אביו מופקד ביד אחרים ולא ידע דגזילת אביו בתוכו ונשבע משלם קרן ולא חומש דלא ידע.

יום שלישי פרשת כי תצא - י' אלול תשע"ז

דף ק"ה ע"א

החזיר הגזילה חוץ מפחות משה פרוטה והגזילה קיימת, ללישנא קמא דרב פפא צריך לילך אחריו דחיישינן שמא תייקר ותעמוד על הפרוטה, ללישנא בתרא דרב פפא לא חיישינן שמא תייקר ופטור לילך אחריו.

גזל ג' אגודות בשלש פרוטות והוזלו ועמדו על שתיים והחזיר שתיים, חייב להחזיר האחרת כיון שהיה שוה פרוטה בשעת הגזילה.

גזל שתי אגודות בפרוטה והחזיר לו אחת אע"פ שהגזילה בידו אינו צריך לילך אחריו, ומצות השבה לא קיים.

נזיר שגילח ושייר שתי שערות לא עשה ולא כלום, ואם אחר כך נשרה אחת וגילח אחת לא קיים מצות גילוח.

חבית שניקבה וסתמוה שמרים ונתנוה ע"פ ארובה שבין בית ועליה וטומאה בבית מצלת על העליה מלבא שם טומאה, ואיבעיא בסתם חציה כיון דאין עכשיו שיעור נקב או כיון דלא סתם שיעור סתימה אינו חוצץ.

דף ק"ה ע"ב

גזל חמץ ועבר עליו הפסח וכפר ונשבע שלא גזלו ממנו, או שורי גנבת והוא אומר לא גנבתי רק שומר חנם או שומר שכר או שואל אני עליו ונשבע והודה, לרבא איבעיא אם חייב קרבן שבועה, כיון דהשתא לא כפר ממון, דבחמץ אם מחזירו בעין אסור בהנאה, וכן כשטען שהוא שומר עליו הרי הודה שהוא שלו, או כיון דאפשר לרבא לידי כפירת ממון במה שכפר החמץ דאם נגנב חייב לשלם, ובמה שטען שהוא שומר חנם פטור עצמו מגניבה ואבידה, ובמה שטען שהוא שומר שכר פטור עצמו משבורה ומתה, ומה שטען שהוא שואל פטור עצמו ממתה מחמת מלאכה, לרבה חייב.

שורי גנבת והוא אומר לא גנבתי רק אתה מכרתו לי ועדיין לא נתתי דמיו קח שורך, או אביך מכרו לי על מנת שאעשה לך איזה טובה ולא עשיתי קח שורך, או תועה בדרך מצאתיה

שלא ידעתי שהיא שלך קח שורך, אינו חייב קרבן שבועה גם לרבא כיון דמודה בעיקר הממון ומחזירו ואינו יכול לבא לידי חיוב ממון.

השביע עד אם ראית אבידתי ואמר לא ואח"כ הודה שראה אותה מהלכת ברשות אחרת ואינו יודע רשות של מי הוא, או הודה שהכיר מי שמצאו אך לא ידע שהוא שלו, או שהודה שהכיר האבידה והמוצאה, לת"ק פטור מקרבן שבועת העדות דאפילו אם היה מעיד לא היה מחייב המוצא אלא שבועה ולא ממון, ואפילו אם היה מודה אין זה אלא גורם לממון ולא כממון דמי וכן פסקו רב אמי א"ר חנינא, לרבי אלעזר בר"ש חייב קרבן שבועה דדבר הגורם לממון כממון דמי, וכן פסק שמואל.

הכופר בפקדון ולא נשבע ובאו עדים שהיה תחת ידו בשעת כפירה, נעשה עליו גזלן וחייב באונסין, ואם היתה אז עומדת באגם אינו כפירה דאשתמוטי איכיון עד שיהיה בידו, וכן הכופר במלוה, ואינו נפסל אלא בשבועה.

יום רביעי פרשת כי תצא - י"א אלול תשע"ז

דף ק"ו ע"א

מנה לי בידך והנתבע אומר אין לך בידי ונשבע ואח"כ באו עדים שחייב לו, לרב הונא אמר רב פטור שנאמר 'ולקח בעליו ולא ישלם' כיון שקבלו הבעלים השבועה שוב אין משלם ממון.

לרבא מסתבר דדוקא במלוה דלהוצאה ניתנה ולא היה חייב אלא תשלומים ונפטר מחיוב תשלומים על ידי השבועה, אבל פקדון דברשות המפקיד הוא אין הנפקד נפטר על ידי שבועתו, אבל רב אמר דינו גם בפקדון.

לרב נחמן אין הלוה והנפקד נפטרים על ידי השבועה, ופירוש הפסוק דולקח בעליו ולא ישלם היינו דכל הנשבעים שבתורה הבעלים שהוא התובע משביע הנתבע והנתבע נשבע ואינו משלם, ואין התובע נשבע ונוטל.

לרב נחמן בדעת רב אינו נפטר בשבועות אלא אם דיינים השביעוהו בבית דין, אבל נשבע חוץ לב"ד או קפץ ונשבע בב"ד ובאו עדים חייב.

לרבא בדעת רב אינו פטור אלא אם טען שאבד הפקדון ונשבע ובאו עדים, אבל אם טען שנגנב ובאו עדים חייב כפל, וכן אם הודה אחר שנשבע עד שלא באו עדים משלם קרן וחומש ואשם, הודה בפקדון אחר שבאו עדים משלם תשלומי כפל ואשם.

דף ק"ו ע"ב

נפקד הטוען שהפקדון נגנב ממנו ונשבע ובאו עדים שהוא גנבו כשם שדינו כגנב ומשלם כפל כדדרשינן פסוק ד'אם לא ימצא הגנב וכו' ישלם שנים', כך דינו כגנב דאם טבח ומכרו חייב דו"ה, [אע"ג דגנב משלם כפל בלי שבועה וטוען טענת גנב אינו משלם אלא עם שבועה] מדהקש הכתוב טוען טענת גנב לגנב וכדכתיב לפני כן 'אם המצא תמצא בידו הגנבה וכו' שנים ישלם' ואין משיבין על ההקש, או דילפינן כן מכח ריבוי ד'המצא תמצא'.

הטוען טענת גנב בפקדון דשור ואכלו אינו חייב דו"ה אם אכלו בלי שחיטה, או לר"ש הסובר שחיטה שאינה ראויה לאו שמה שחיטה גם אם שחטו ונמצאת טריפה, או שאכל בן פקועה לדעת החולקים על ר"מ וסוברים דאין טעון שחיטה, או שאכלו אחר שעמד בדין ואמרו בית דין צא תן לו קרן וכפל דאם שחטו אח"כ דינו כגזלן ופטור מדו"ה, או שותפין שגנבו וטבח אחד מהן דאינו טביחה כולו באיסורא, וחייב רק כפל.

הטוען טענת גנב באבידה משלם כפל, דכתיב 'על כל אבידה אשר יאמר וכו' ישלם שנים'.

אין נשבעים על טענת נתינת קטן דכתיב 'כי יתן איש', אפילו אם הוא גדול בשעת העמדה בדין דכתיב 'עד האלוקים יבא דבר שניהם' אתקש נתינה להעמדה בדין דבעינן שיהא נתינה ותביעה בגדול.

הטוען טענת גניבה בפקדון שקיבל כשהמפקיד היה קטן, לרבי חייא בר אבא א"ר יוחנן אע"פ דאין כאן נתינת איש מ"מ חייב כפל דלא גרע מטוען טענת גניבה באבידה דחייב כפל אע"פ דאין כאן נתינת איש, אבל אם אכלו הנפקד כשהמפקיד היה קטן דמיעולם לא ירד על פקדון זה תורת טענה אינו חייב כפל, לרב אשי גם אם נמצא בידו בשעה שכפר בו והמפקיד כבר גדול אינו חייב כפל, ואינו דומה לאבידה דהגיע לידו כשהיה בעל האבידה איש.

יום חמישי פרשת כי תצא - י"ב אלול תשע"ז

דף ק"ז ע"א

'כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמור וכו' אם לא ימצא הגנב וכו' אשר יאמר כי הוא זה, לרמי בר חמא ארבעה שומרים צריכין כפירה במקצת והודאה במקצת קודם שיתחייבו שבועת השומרים [מדכתיב בפרשת שומרים 'כי הוא זה' דהיינו מודה במקצת, וילפינן ד' שומרים זה מזה], וכן סובר ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן דטוען טענת גנב בפקדון אינו חייב כפל עד שיכפור במקצת ויודה במקצת [מדכתיב מודה במקצת בפרשת טוען טענת גנב], לר' חייא בר יוסף פסוק דכי הוא זה הוא מפרשת אם כסף תלוה ונתערב בפרשת פקדון, ושבועת הפקדון חייב בלי הודאה במקצת.

מודה במקצת נשבע, דכופר בכל פטור משבועה דאילו הלוה לו לא היה יכול לכפור דאין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו כיון שעשה לו טובה, אבל כשמודה במקצת תלינן דמה דלא כפר בכולו משום דחייב לו ואינו יכול להעיז בכך, ומה דלא מודה לו בכולו משום דאין לו עכשיו לשלם ורוצה להשתמט ממנו עד שיהיה לו מעות לשלם, והטילה עליו התורה שבועה כדי שיודה, ולכן בפקדון נשבע גם בכופר הכל כיון דלא עשה לו המפקיד טובה מעיז וכופר כנגדו.

דף ק"ז ע"ב

'אם לא ימצא הגנב ונקרב בעל הבית אל האלוקים אם לא שלח ידו', לר' חייא בר יוסף אין הטוען טענת גנב בפקדון חייב כפל עד שישלח בו יד ונשבע לשקר שלא שלח בו יד, לרבי יוחנן חייב כפל [גם] בלא שלח בו יד, לרב ששת אינו חייב אלא אם לא שלח בו יד דפירוש הפסוק הוא ונקרב בעל הבית לשבועה רק אם לא שלח בו יד.

הטוען טענת אבידה בפקדון ונשבע וחזר וטען טענת גניבה ונשבע ובאו עדים שהוא גנבו פטור מכפל כיון דנשבע בתחלה שוב אינו מחויב שבועה לבעלים.

יום שישי פרשת כי תצא - י"ג אלול תשע"ז

דף קח ע"א

'ושלם אותו בראשו וחמשתיו' ממון שמשלם רק קרן כשמודה שנשבע לשקר משלם חומש אבל ממון שמשלם גם כפל כגון שטוען טענת גניבה בפקדון והכחישוהו עדים אינו משלם חומש, ואין הפטור מחמת שנשבע שבועה המחייבו כפל אח"כ אם יכחישוהו עדים, ולכן טען טענת גנב ונשבע וחזר וטען טענת אבד ונשבע ובאו עדים דכשנשבע שנגנב היתה אצלו ואח"כ הודה שלא נאבד אינו משלם חומש משום שבועה דנאבד כיון שמשלם כפל על ממון זו.

אמר לאחד מן השוק היכן שורי שנגנב והוא אומר לא גנבתי

משביעך אני ואמר אמן והעדים מעידים אותו שגנבו משלם כפל, ואם הודה מעצמו משלם קרן חומש ואשם, אבל הודה אחר שהעידו העדים פטור מחומש אע"פ שאין שבועתו מחייבו כפל [שהרי חייב משום העדים גם אם לא נשבע] כיון דחייב כפל על ממון זו תו אין בו חיוב חומש.

מסר שורו לשני בני אדם וטענו טענת גנב אחד נשבע ובאו עדים וחייבו כפל והשני נשבע והודה, איבעיא אם השני חייב חומש כיון דאינו משלם כפל או דפטור מחומש כיון דעל ממון זו נשתלם כפל מהראשון והרי הוא בכלל הפטור דממון שמשלם עליה כפל אין חייבין עליה חומש.

הטוען טענת אבד ונשבע והודה וחזר וטען טענת אבד ונשבע והודה משלם חומש פעמיים דכתיב 'וחמישיתיו יוסף עליו' התורה ריבתה חמישיות הרבה לקרן אחת, וכן אם טען טענת גניבה והכחישוהו עדים וחזר וטען טענת גניבה והכחישוהו עדים משלם פעמיים כפל דילפינן כפל מחומש.

תבעוהו בעלים לשומר חנם ונשבע שנגנבה ונפטר ואח"כ שילם לפניו משורת הדין והוכר הגנב, לאביי הגנב משלם כפל לבעל הפקדון דאין בעל הפקדון מקנה הכפל להשומר אלא אם שלם ולא טרחו לבא לבית דין לחייבו שבועה, לרבא הגנב משלם כפל להשומר כיון דשילם לבעלים הבעלים הקנה לו הכפל.

דף ק"ח ע"ב

תבעוהו הבעלים להשומר ונשבע על האמת שנגנבה ואח"כ הוכר הגנב ותבעו השומר והודה הגנב להשומר ותבעו הבעלים וכפר והביא עדים שגנב, הגנב פטור מכפל דאנן סהדי דניחא ליה הבעלים שיהא השומר עדיין במקומו ותביעת השומר כתביעת הבעלים הוא והודאה שהודה לו הגנב הוי הודאה ומודה בקנס פטור, ואם נשבע השומר לשקר לרב כהנא בדעת רבא אנן סהדי דלא ניחא ליה להבעלים שיהא במקומו ואין תביעתו תביעה ואין הודאת הגנב נחשב הודאה, ואיבעיא אם עמד לישבע לשקר ולא הניחוהו, לרב טביומי בדעת רבא איבעיא בנשבע לשקר.

איבעיא תבעוהו בעלים לשומר ושילם והוכר הגנב ותבעוהו הבעלים והודה תבעו שומר וכפר והביא עדים, איבעיא אם נפטר הגנב בהודאתו להבעלים או כיון דשילם לו השומר נסתלק הבעלים מהפקדון.

נגנבה באונס מבית השומר והשומר מכיר הגנב ויכול לכופו ולהוציאו ממנו, לאביי שומר חנם אם השומר רוצה יכול לשלם להבעלים והוא יפרע מן הגנב ואם רוצה נשבע להבעלים ונפטר, ואם שומר שכר הוא הואיל דמכיר הגנב ולא יפסיד ישלם להבעלים והשומר יחזור אחר הגנב, לרבא גם אם הוא שומר חנם ישלם להבעלים ויחזור אחר הגנב, ואם השומר חנם נשבע להבעלים קודם שהוכר הגנב אם רוצה יכול לעמוד בשבועתו ואין צריך לשלם, ואם רוצה ישלם ויגבה מהגנב.

יום שבת קודש פרשת כי תצא - י"ד אלול תשע"ז

דף ק"ט ע"א

מפקיד שאמר לשומר חנם היכן פקדוני אמר לו אבד משביעך אני ואמר אמן ועדים מעידין אותו שאכלו, משלם קרן ולא כפל דאין שומר משלם כפל אלא בטוען טענת גנב, ואם טען בתחלה נגנב חייב כפל, ואם הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם ולא כפל דמודה בקנס פטור.

גזל גר שאין לו יורשים ונשבע לו והודה וזקפו עליו הגר במלוה, לרבי יוסי הגלילי נפיק ליה מתורת גזילה וכשמת הגר זכה

הגזלן מן ההפקר, לרבי יוחנן ורבא בדעת רבי יוסי הגלילי ה"ה אפילו לא זקפו במלוה דיכול למחול הגזלן לעצמו, לר"ע אין לו תקנה עד שיוציא גזילו מתחת ידו.

גזל שמחל להגזלן לאחר שנשבע לשקר והודה, לרבי יוסי הגלילי [דמהני מחילת עצמו בגר שמת] לפי רבי יוחנן ורב ששת הגזלן מחול, לרבי עקיבא לפי רבי יוחנן ורב ששת לא מהני מחילה [כמו דלא מהני בגר שמת], לרבא מהני מחילתו דמה דלר"ע לא מהני מחילה במי שחייב לגר שמת היינו משום דמחיל לעצמו אבל לאחרים יכול למחול.

הגזל אביו ונשבע לו ומת הרי זה משלם קרן וחומש לאחיו ואינו מעכב כנגד חלקו שיש לו בהירושה, ואם אינו רוצה או שאין לו לווה מאחרים כדי לקיים מצות השבה, אם אינו מוצא יורש לאביו לר"ה יוחנן ורבא לדעת רבי יוסי הגלילי מוחל לעצמו ולרבי עקיבא צריך לקיים מצות השבה אפילו לארנקי של צדקה ויאמר זה גזל אבא, לרב ששת לכו"ע צריך לקיים מצות השבה דגם רבי יוסי הגלילי לא אמר דמהני מחילה אלא לאחרים ולא לעצמו.

ואם אין לאיש גואל להשיב האשם אליו האשם המושב לה' לכהן' הפסוק מיירי בגזל גר שאין לו יורשים ונשבע לו ומת דמחזיר הגזילה לכהן, ולרבי יוסי הגלילי [לדעת רבי יוחנן ורבא] דמהני מחילה לעצמו היינו אם הודה בחיי הגר דנעשה אצלו כמלוה וכשמת הגר מוחל לעצמו אבל אם הודה לאחר מיתה בשעה שהודה קנאו הקב"ה ונתנו לכהנים.

דף ק"ט ע"ב

גזל גיורת ונשבע והודה לאחר מיתתה נותן הגזילה לכהן דכתיב תרי השבות או תרי אשמות א' לגר וא' לגיורת, ומה שכתוב "איש" דדוקא גר איש צריך לשאול אם יש לו בנים קודם שתתנהו לכהן ולא גר קטן דיודע שאין לו בנים.

"האשם המושב לה' לכהן מלבד איל הכפורים" כשם שאין איל הכיפורים נקרב אלא על ידי כהן של אותו משמר כך גזל הגר נותן לכהן שהוא מתכפר בו.

המקדיש שדה אחוזתו ולא גאלה ומכרה הגזבר לכהן ילפינן מקרא כשיוצאה מתחת ידו ביובל מתחלקת לכל הכהנים, ואינו יכול לאמר דמה בשדה אחוזה שלא נגאל אני זוכה בשל עצמי לא כל שכן שלא יצא מתחת ידי.

כהן שגזל את הגר וכשהגיע משמר שלו בא והודה לאחר מיתת הגר, הגזילה יוצא מתחת ידו ומתחלקת לכהנים, אע"פ שהכהן עצמו מקריב קרבנותיו וילפינן מקרא ד"מלבד איל הכיפורים" דמי שמקריב האשם זוכה בגזל הגר משום דילפינן גזירה שוה מכהן שקנה שדה אחוזה דיוצאה ממנו ביובל ומתחלק לכהנים.

יום ראשון פרשת כי תצא - ט"ו אלול תשע"ו

דף ק"י ע"א

כהן שהביא קרבן נדר או נדבה מקריבו אף במשמר שאינו שלו, שנאמר 'ובא בכל אות נפשו ושרת', והוא אוכל בשרה ועורה שלו שנאמר 'ואיש את קדשיו לו יהיו', היה בעל מום כיון שאינו יכול להקריב אינו יכול לעשות שליח וכהנים שבאותו משמר מקריבים אותה, ובשרה ועורה של בעל הקרבן הואיל והוא ראוי לאכילה קרינן ביה איש את קדושו לו יהיו, אם היה זקן או חולה כיון דראוי לעבודה על ידי הדחק עושה שליח להקרבה אפילו לכהן שלא באותו משמר, וכיון שאינו ראוי לאוכלו אלא על ידי הדחק הוי אכילה גסה ואינו ראוי לאכילה ונותן בשרה ועורה לאנשי אותו משמר.

היו כל בני המשמר טמאים כהן טמא של אותו משמר מקריב קרבן צבור דטומאה הותרה בציבור, ונותן בשרה ועורה לאיזה כהן בעל מום טהור שהוא רוצה מאותו המשמר.

כהן גדול אונן שיש לו הקרבן עצמו כיון דיכול להקריבו בעצמו יכול לעשות שליח לכל כהן שירצה, ובשרה ועורו לאנשי אותו משמר דאסור לאוכלו מדרבנן.

הגזל את הגר ונשבע לו ומת ואין לו יורשין הרי זה משלם קרן וחומש לכהנים ואשם למזבח, אם מת הגזלן אחר שמת הגר זכו בניו דגם אביהם זכו בו כשמת הגר רק כל זמן שהיה חי היה צריך כפרה, והאשם ירעה עד שיהיה בו מום וימכר ויפלו דמיו לנדבה, נתן הכפל לאנשי המשמר ומת קודם שהביא האשם אין היורשים יכולים להוציא מידם, דכסף מכפר מחצה.

מביא גזילו עד שלא מביא אשמו, הביא אשמו עד שלא הביא גזילה לא יצא, ולכן נתן הכסף למשמרת אחת בשעת משמרתם ואח"כ נתן אשמו למשמרת שלאחריה בשעת משמרתם יצא, אבל אם נתן קודם אשמו למשמרת ראשונה אפילו בשעת משמרתם ואח"כ נתן הכסף למשמרת השנייה בשעת משמרתם אם האשם עדיין קיים צריכים להחזיר האשם למשמרת השנייה משום קנס שקיבלו האשם לפני הגזילה, ואם אינו קיים צריך להביא אשם אחר.

נתן את הקרן לכהנים אין החומש מעכב מלהקריב האשם.

'האשם המושב לה' לכהן' האשם זה הקרן, המושב זה חומש וכדכתיב 'והביא את אשמו בראשו וחמישתיו', וכיון דהתורה קראו להקרן 'אשם' הקרן מעכב הקרבן אשם [וכדלקמן דף קי"א.], וגזל הגר שהחזירו בלילה או לחצאין לא יצא ידי חובתו וכדין קרבן אשם.

גזל הגר שאין בו שוה פרוטה לכל כהן של אותו משמר לא יצא ידי חובתו עד שיוסיף משלו כדי להשלים, ואיבעיא ביש בהגזילה כדי לכל משמר דידיעה שאין מועטים ואין בו שוה פרוטה לכל משמר דיהויריב אם יכול להחזיר לידעה בזמן משמר דיהויריב כיון דאין ראוי אלא למשמר דידיעה.

דף ק"י ע"ב

כהנים אין חולקין גזל הגר כנגד גזל הגר דהתורה קראו אשם ואין חולקין אשם כנגד אשם אלא כל גזל מתחלק בין כל הכהנים של אותו משמר.

גזל מן הגר חמץ ועבר עליו הפסח, לרבא ספק אם חייב לכהנים דספק אם הכהנים זוכים בגזל הגר במתנה מן גבוה ולכן אין חייב ליתן לכהנים דעפר בעלמא הוא, או הכהנים יורשי הגר ויורשים החמץ [למסקנת הש"ס זוכים מדין מתנה] לרב זעירא גם אם זוכין מדין מתנה חייב להחזיר להם החמץ דזהו המתנה שאמרה התורה ליתן להם.

כהן שקיבל עשר בהמות בגזל הגר לרב זעירא איבעיא אם חייב להפריש מהן מעשר, אם זוכה מדין מקבל מתנה אין חייבין וכדין דהלוקח והמקבל מתנה י' טלאים שלא נתעשרו, ואם זוכין מדין ירושה חייבין, ומסקנת הש"ס דהמקבל מתנה הן.

כ"ד מתנות כהונה ניתנו לאהרן ולבניו, י' נאכל במקדש - חטאת בהמה, חטאת העוף, אשם ודאי, אשם תלוי, זבחי שלמי ציבור, לוג שמן של מצורע, מותר העומר, שתי הלחם, לחם הפנים, שיירי מנחות, ד' הנאכלין בירושלים - בכורה, והביכורים, חזה ושוק וד' חלות של תודה וזרוע בשלה של איל נזיר, ועורות קדשי קדשים, י' בגבולין - תרומה, תרומת מעשר, חלה, ראשית הגז, מתנות זרוע לחיים וקובה, פדיון הבן, פדיון פטר חמור, שדה אחוזה שהקדישו בעלים ומכרה גזבר דמתחלקת

לכהנים ביובל, שדה של ישראל שהחרימו, וגזל הגר.

חטאת ואשם שמתו בעליה אינם יוצאין לחולין משום שעל דעת כן לא היה מפרישה, דהלכה למשה מסיני דלמיתה אזלא.

יבמה שנפלה לפני מוכה שחין אינה יוצאת בלי חליצה, ולא אמרינן דעל דעת כן לא קידשה דאנן סהדי דניחא לה להתקדש להראשון על ספק זה שאם ימות תזקק לאחיו דאשה דטוב לה לשבת עם שנים מלשבת לבד

יום שני פרשת כי תבוא - ט"ז אלול תשע"ו

דף קי"א ע"א

נתן אשם ליהויריב במשמרת שלו ונתן כסף הגזילה לידעיה במשמרת שלו, קונסין ליהויריב משום דקבלו האשם לפני הכסף, ואם האשם קיים יחזירוהו לידעיה, נתן הכסף לידעיה במשמרת יהויריב לרבי יהודה קנסינן לידעיה דקיבלו הכסף שלא במשמרתם ויחזירו הכסף ליהויריב, לרבנן קנסינן ליהויריב דקבלו האשם לפני שהחזיר הכסף ויחזירו האשם לידעיה.

לרבי יהודה דקנסינן לידעיה להחזיר הכסף ליהויריב שקבילו האשם במשמרתם, היינו דווקא אם האשם עדיין קיים אבל אם כבר הקריבהו יביא אשם אחר ויקריבהו ידעיה וזכו יהויריב בעור האשם הראשון, אם האשם קיים ויצא משמרתם דיהויריב ולא תבעו הכסף מידעיה יחזירו האשם לידעיה, ואם יצא גם משמרתם של ידעיה ולא תבעו את האשם מיהויריב יחזירו הכסף ליהויריב ויקריבו יהויריב האשם כשיחזירו שבת משמרתם.

מחזיר הגזילה ואח"כ מביא האשם הביא האשם קודם לא יצא דכתיב 'האשם המושב לה' לכהן מלבד איל הכפורים אשר יכפר בו' אשם היינו הגזילה, ואשר יכפר בו הוא לשון עתיד שיחזיר הגזילה לפני הקרבן אשם.

הנהגה מן ההקדש כתיב 'ואת אשר חטא מן הקודש ואת חמישיתו יוסף עליו ונתן אותו לכהן והכהן יכפר עליו באיל האשם ונסלח לו' דאין לו סליחה אלא בקרבן האיל ובאשם היינו הקרבן, הביא הקרבן קודם שהביא הקרבן לא יצא דכתיב 'באיל האשם' באיל שהוא בא חובה לאשם שהוא הקרבן, ואין החומש מעכב הכפרה דכתיב 'באיל האשם ונסלח לו' איל ואשם מעכבים ואין החומש מעכב

קי"א ע"ב

פרק הגוזל ומאכיל

הגוזל ומת והניח הגזילה לפני יורשיו אם הוא עדיין בעין ולא נתיאשו הבעלים חייבים להחזירו להגזל, אם נתיאשו הבעלים לרמי בר חמא אינם צריכים להחזיר דרשות יורש כרשות לוקח וקנו לו ביאוש ושינוי רשות, ואם הוא פרה וחורש בה וחמור ומחמר אחריה והכל מעידין שהוא של הגזל חייבים להחזירה מפני כבוד אביהן, לרבא ורב חסדא רשות יורש לאו כרשות לוקח ואפילו אם נתיאשו הבעלים חייבים להחזיר.

אם אכלו הגזילה אחרי מותו, לרמי בר חמא פטורים אפילו לפני יאוש דהם לא גזלוהו, לרב חסדא ורבא אכלהו לפני יאוש חייבים דגזל ולא נתיאשו הבעלים ובא אחר וגזלו רצה מזה גובה רצה מזה גובה, נתיאשו הבעלים פטורים, ואם הניח אביהן קרקעות משלו לכו"ע חייבים דנשתעבדו נכסי אביהן בחייו.

יום שלישי פרשת כי תבוא - י"ז אלול תשע"ו

דף קי"ב ע"א

הניח להם אביהן מעות של רבית אע"פ שיודעין שהן של

רבית אין חייבין להחזיר אפילו אם רשות יורש לאו כרשות לוקח, דגם אביהם אינו חייב להחזיר אלא משום מצות עשה ד'וחי אחיך עמך' ורק אביהם מצווה ולא הם.

הגוזל ומת והגזילה בעין והניחם לפני בניו לחכמים בין גדולים בין קטנים חייבים כיון דגזילה קיימת ברשות הבעלים [לרמי בר חמא אם הוא לפני יאוש], לסומכוס קטנים פטורים דלאו בני דינא הוא ומחוסר גוביינא, ואם אמרו הגדולים יודעים שאבינו שילם לך דמים פטורים (ונאמנים במיגו דהחזרנו או לא היה דברים מעולם).

הניח להם אביהם פרה שאולה משתמשים בה כל ימי שאלתה מתה אין חייבין באונסיה דלא קבלו על עצמם שמירה, הניח קרקעות המשועבדים לחובותיו לרבא חייבין לשלם דחויב אונסין מוטל על השואל משעת שאלה, לרב פפא פטורים דאין חויב אונסין אלא משעת האונס ובשעת האונס אין כאן שואל כסבורים דהיא של אביהן וטבחוה ואכלוה משלמין דמי בשר בזול, ואם הניח אביהן קרקע חייבים פרעון שלם.

היתה פרה גנובה לו מערב שבת וטבחה בשבת נתחייב בקרן קודם שיבוא לידי איסור סקילה, וחייב אף בד' וה' דאין חויב מיתה פוטר חויב קנס.

היתה פרה שאולה לו וטבחה בשבת, לרב פפא פטור שאין חייב משעת שאלה אלא משעת טביחה ואיסור שבת וגניבה באים אחד, ולרבא דנתחייב משעת שאלה חייב לשלם.

קי"ב ע"ב

תינוק שתקף בעבד או ירד לקרקע ואמר שלי הוא אם אין לו בהם חזקה מאביו מוציאין אותו מידו ולכשיגדיל יביא עדים, ואם יש לו חזקה מאביו ויש טוען כנגדו שאביו מכרה לו אין מקבלין עדיו דאין מקבלין עדים שלא בפני בעל דין.

אין מקבלים עדות שלא בפני הבעל דין דכתיב 'זהו עד בבעליו' דיבוא בעל השור ויעמוד על שורו.

היה הבעל דין או העדים חולים או שהיו עדיו מבקשים לילך למדינת הים ושלחו אחריו ולא בא מקבלין עדים שלא בפני בעל דין.

בית דין שקיבלו איגרת מבית דין הגדול לכוף נתבע לדין ופתחו בדינו ושלחו אחריו ולא בא מקבלים עדות שלא בפניו.

קיום שטר על ידי עדי השטר שלא בפני בעל דין, לרבי יוחנן אין מקיימין, לרבא מקיימין וכן ההלכה, אפילו אם הבעל דין צווח אל תקיימוהו דמזויף הוא, ואם אמר תנו לי זמן להביא עדים שהשטר פסול נותנים לו, ואם לא באו ממתנינים שני חמישי ושני, אם לא בא כותבין שטר שמתא על צ' יום שאין פורע חובו, אחר צ' יום כותבין אדרכתא שהוא פסק דין להוריד המלוה לנכסיו, ואם אמר בתחילה שלא יביא עדים כותבין אדרכתא מיד, ובפקדון אם לא הביא עדים כותבין שטר אדרכתא מיד.

נתבע שאמר שיש לו עדים ולא הביאם דכותבין אדרכתא היינו לגבות מקרקעות ולא ממטלטלין שמא יאכל אותם המלוה ולבסוף יביא הלוה עדים, ואפילו אם יש למלוה קרקעות דחוששין שמא יתקלקלו ולא יהיה להמלוה לשלם להלוה.

מודיעין ללוה שכותבין עליו אדרכתא אם הוא במקום קרוב, ואם הוא במקום רחוק ויש לו קרובים במקום קרוב או שיש שליח שהולך למקומו ממתנינים באופן שהשליח ילך בג' בשבת והבעל דין יבא בד' בשבת ויעמוד לפני דין בה' בשבת, ואם התובע הוא גבר אלים שאם יבוא השטר שמתא לידו אי אפשר להוציאו מידו ממתנין יב חודש.

שליח דרבנן שהזמין איש לדין אומר לבית דין שאינו רוצה

לבא נאמן שיטילו עליו שמתא דלא משקר בבית דין, אבל אין כותבין שטר שמתא על פיו דאין מורידין השמתא עד שישלם להסופר ואין מוציאין ממון על פיו.

יום רביעי פרשת כי תבוא - י"ח אלול תשע"ו

דף קי"ג ע"א

מזמינין לדין על פי אשה ושכינו אם אין הבעל דין בעיר וצריך לבוא באותו יום וסומכין עליהם שיעשו שליחותן, ואם לא בא נותנין עליו שמתא, ואם להבעל דין צריך להיות בבית דין כשחוזר אין סומכין עליהם שאמרו לו.

כשכותבין שטר שמתא על מי שלא בא לבית דין אין קורעין השטר עד שיבוא לבית דין אפילו אמר שיבוא לבית דין, אם כתבוהו משום שלא קיים פסק בית דין לרבא אין קורעין אותו עד שיקיים הדין, ומסקנת השם דקורעין מיד שאמר שיקיים הדין.

בית דין מזמינין הבעל דין שיבוא בשני בשבת, אם לא בא אם הוא איש שאינו בעיר תמיד מזמינין אותו ליום חמישי, אם לא בא מזמינים אותו ליום שני וממתינין שיבוא כל היום, אם לא בא כותבין שטר שתא למחר, ובאשה אם לא באה כל יום הראשון שהזמינו אותה כותבין עליה שטר שמתא למחר.

אין בית דין מזמינין לדין בימי ניסן ותשרי שהן זמן קציר ובציר ולא בערב שבת ויו"ט, אבל מזמינין בניסן ותשרי שיבא אחר ניסן ותשרי, ואין מזמינין ערב שבת שיבוא אחר השבת, ואין מזמינין בני אדם שבאו לשמוע הדרשה בשבת וקודם הרגל לשמוע הלכות רגל שיבוא אח"כ לדין דעל ידי זה מונעין אותם מלבוא עוד, ובזמן הזה דיש רמאים מזמינים.

מי שמת והניח גזילה לפני בניו אפילו באופן שאינם חייבים להחזיר [עי' לעיל קי"א:] כל שיש זילותא לאביהן חייבים להחזיר מפני כבוד אביהם אפילו מטה ושולחן בתוך ביתם כיון דיש בני אדם הנכנסים ויוצאים ורואים גזילת אביהם.

אין מחליפין סלעים בפרוטות מיד תיבת המוכסין וגבאי המכס לפי שהם של גזל, ואין נוטלין מהם צדקה, ומתוך מעות שלהן מותר, וכן אם חייב פרוטות למכס ויש לו דינר כסף מותר לקבל ממנו עודף פרוטות שהוא כמציל ממנו מידו.

ישראל המקבל המכס מן המלך אינו גזלן דדינא דמלכותא דינא, ואסור להבריח את המכס, אבל אם נוטל ככל חפצו או עומד מאליו הרי הוא גזלן, וכן אם הוא עכו"ם וליכא חילול השם מותר להבריח את המכס.

המלביש כלאים להבריח את המכס [באופן שמותר להבריח] לר"ש מותר דאינו מתכוון להנאת לבישה, לת"ק אסור אפילו על גבי עשרה בגדים אע"פ דאינו מתכוון אסור.

קי"ג ע"ב

גזל כנעני אסור, לר"ע דבגאולת עבד עברי הנמכר לעכו"ם כתיב 'וחשב עם קונוהו' דידקדק עם קונוהו, לרב הונא דכתיב 'ואכלת את כל העמים אשר ה' אלוקיך נותן לך' בזמן שהם מסורים בידך ולא בזמן שאין מסורין בידך.

ישראל וכנעני שבאו לדין אם אתה יכול לזכות הישראל בדיני ישראל זכהו, ואומר לעכו"ם כך דיננו, אם יכול לזכותו בדיני עכו"ם זכהו ואמור לעכו"ם כך דינכם, ואם לאו לרבי ישמעאל באין עליו בעקיפין עד שפוטרין הישראל, לר"ע אע"פ דהפקעת הלוואתו אין בו משום גזל היינו רק אם אין בו חילול השם. [אבל גאולת עבד עברי כיון דגופו קנוי לעכו"ם אינו בכלל הפקעת הלוואתו והוי גזל ממש]

אבידת עכום מותר להחזיקו לעצמו, ובמקום שיש חילול השם אסור, טעות עכו"ם כשישראל פורע לו חובו מותר דאין

בו חילול השם גם בתשלום מקח.

דינא דמלכותא דינא, שהרי שלוחי המלך קוצצין דקלים ועושים מהן גשרים ועוברים על הגשרים ואילו לא דינא הוא אסור אע"פ שניתאשו בעלי הדקלים מכל מקום יאוש כדי לא קני.

גבאי המס שמצא אחד מן השותפין בגורן גובה ממנו מס בשביל כולם דדינא דמלכותא דינא, והם חייבים להחזיר לו חלקם במס, וכן מותר לקנות מן הגבאי אם הגבאי ישראל, אבל אם אינו שותף אלא אריס הרי הוא גזל ביד הגבאי.

רשות ביד ישראל שהוא גבאי המלך למשכן בן עיר על מס בין עיר חבירו על מס קרקע וכסף גולגולת דשנה זו דדינא דמלכותא דינא, אבל אם הגבאי כבר פרע למלך כל קצבת המס של שנה שעברה ומעתה כל המס שלו אין לו כח למשכן חבירו.

עכו"ם שיש להם בהמות בתוך תחום העיר ומזבלין מהן שדות בשכר אסור ליקח מהן בהמה לזבל שדהו שמא נתערבה עם בהמותיהם של ישראל, ואם ישראל רודף אחר בהמתו גם חוץ לתחום אסור.

יום חמישי פרשת כי תבוא - י"ט אלול תשע"ו

דף קי"ד ע"א

ישראל שהוא עד אחד המעיד לטובת עכו"ם נגד ישראל בדייני עכו"ם שבכפר משמתינן מפני שהם מוציאין ממון על פי עד אחד, אבל בדייני עכו"ם של השלטון מותר דאין מוציאין ממון על פי עד אחד אלא מחייבין אותו שבועה כדין ישראל, ואיבעיא אם הוא אדם חשוב וסומכין עליו כשני עדים אם מותר דאינו יכול להשמיט מהם.

ישראל המוכר לעכו"ם שדהו על מיצר ישראל אע"פ דלא עבר על דינא דבר מצרא משמתינן אותו עד שיקבל עליו כל אונס שיבוא עליו מחמת העכו"ם.

נטלו מוכסין את חמורו ונתנו לו חמור אחר לתנא דמתניתין הרי אלו שלו דמסתמא נתיאשו הבעלים וקנה ביאוש ושינוי רשות, ללישנא קמא תנא דברייתא חולק וסובר דיחזיר לבעלים הראשונים דהמוכס לא קנה ביאוש בלי נתינת דמים או שינוי מעשה וכשבא ליד השני באיסורא אתא לידו, ללישנא בתרא גם לתנא דברייתא קנה, ואם אמר אי אפשי בממון שאינו שלי מחזיר לבעלים הראשונים ולא למוכס.

נטלו ליסטים את כסותו ונתנו לו כסות אחרת הרי הוא שלו מפני שהבעלים מתיאשים, לרב אשי דווקא ליסטים עכו"ם אבל ליסטים ישראל אין הבעלים מתיאשים דסבר דיתבענו אחר כך בדין, לרב יוסף אין הבעלים מתיאשים אלא בליסטים ישראל כיון דדייני ישראל אין חובטין במקלות לקיים הפסק או דאומרים הבא עדים שגנב ממך, אבל ליסטים עכו"ם דדייני בגאווה ובזרוע אינו מייאש.

עורות של בעל הבית שחישב להשתמש בהם בדבר שאין בו חסרון מלאכה ירדו לידי קבלת טומאה עם מחשבתו, של עבדן דסתמא עומד למכירה אין מחשבתו מחשבה, לת"ק של גזלן אין מחשבתו מטמאת דאין הבעלים מתיאש דיודע מי גזלן של גנב מחשבתו מטמאת דבעלים מתיאשין דאינו יודע מי גנבו, לר"ש גזלן הבעלים מתיאשין דגזלן גבר אליהם הוא, בגנב אינו מתיאש, לעולא נחלקו אם לא שמע שנתאשו הבעלים אבל אם ידוע שנתאש דברי הכל קנה ביאוש, לרבה נחלקו גם בידוע שנתאש, לרבי בין בגנב ובין בגזלן נתיאשו הבעלים.

המציל מן הנהר או מן הגייס אם נתיאש הבעלים הרי אלו שלו, המציל מן הליסטים תלוי בפלוגתא רב אשי ורב יוסף

מתי הבעלים מתיאשים בגזלן אם בישראל או בעכו"ם וכנ"ל,
דף קי"ד ע"ב

המציל נחיל של דבורים אם נתיאשו הבעלים הרי אלו שלו,
אבל אם אין ידוע שנתיאשו אינו שלו אע"פ דאינו של הבעלים
אלא מדרבנן מפני דרכי שלום.

היו הבעלים מרדפין אחר נחיל של דבורים נאמנים אשה
וקטן המסיח לפי תומם מכאן יצא נחיל זה.

אין מסיח לפי תומו כשר אלא בעדות אשה שבויה דספקא
בעלמא הוא, ובדיני דרבנן כגון נחיל של דבורים דקנין דרבנן
הוא ובתרומה דרבנן.

מהלך בתוך שדה חבירו להציל את נחילו, ואם הזיק משלם,
נתישבו דבוריו על שוכתה של אילן חבירו לת"ק לא יקוץ את
הסוכה להוליכן כולם ביחד, ואפילו על מנת ליתן דמים, לרבי
ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה תנאי ב"ד הוא שקוצץ
ונוטל דמי סוכו מתוך נחילו, ושיהא שופך יינו ומציל את
דובשו של חבירו ונוטל דמי יינו מתוך דובשנו, ושיהא מפרק
עציו וטוען פשתנו ונוטל דמי עציו מתוך פושתנו, דעל מנת
כן הנחיל יהושע את הארץ.

המכיר כליו וספריו ביד אחר, ויצא קול שנגנבו כליו ועדיין
לא נתיאשו הבעלים ישבע הלוקח כמה שילם עבורם ויחזיר
לו כליו והבעלים ישלם להלוקח משום תקנת השוק, ודוקא
אם יצא הקול על ידי שצעק בלילה נגנבו כליו ובאופן ובאו
בני אדם וראו מחתרת חתורה בתוך ביתו ובני אדם שלנו
בתוך ביתו יוצאין וחבילות של כלים וספרים על כתפיהם
והכל אומרים נגנבו כליו של פלוני, ואם הוא עשוי למכור
כליו צריכים הם לומר כליו וספריו הללו.

יום שישי פרשת כי תבוא - כ' אלול תשע"ז

דף קט"ו ע"א

גנב ומכר ואחר כך הוכר הגנב, לרב יוסף אם לקחו לפני יאוש
אע"ג דנתן דמיו להגזלן מ"מ דינו כגנב כלפי הבעלים, והנגזל
מוציא ממנו כליו בחינם [ואם רצה דינו עם הגזלן] [והיכא
דלא הוכר הגנב משלם לו דמיו] ולאביי לרב משמיה דרבי
חייא דין הנגזל עם הגזלן, לקחו אחר יאוש דין הנגזל עם
הגזלן ולא עם הלוקח.

לוקח שאמר לטבח מכור לי מעיה של פרה והיה בה קיבה
של מתנות כהונה נותן לכהן ואין הטבח מנכה מן הדמים
שהלוקח ידע שהקיבה שם ואינו מוכרה לו, לקח ממנו
במשקל אם שקל הלוקח בעצמו נותנו לכהן ומנכה להמוכר
מן הדמים, ואם שקל לו הטבח דין הכהן על הטבח שהוא גנב
ראשון, ולפי רב חסדא הגזלן ובא אחר וגזלו רצה מזה גובה
רצה מזה גובה.

נתיאשו הבעלים כשהגזילה היה ביד הלוקח לפי רב זביד
לדעת רבי חייא הלוקח קנה ביאוש ושינו רשות ודין הנגזל
רק עם הגזלן, לדעת רבי ינאי לא קנה הלוקח דיאוש ושינוי
רשות קונה רק עם נתיאש קודם שהגיע לרשות הלוקח, ודין
הנגזל או עם הגזלן או עם הלוקח.

גנב ומכר והוכר הגנב ועדיין לא נתיאשו הבעלים הלוקח
מחזיר הטלית לפי רב פפא לדעת רבי חייא הלוקח תובע
מעותיו מהגזלן ואין הנגזל צריך ליתן לו משום תקנת השוק
כיון דהוכר הגנב, ולדעת רבי ינאי הנגזל חייב להחזיר לו
הדמים משום תקנת השוק.

גנב מפורסם לא עשו בו תקנת השוק כיון דהלוקח ידע שהו
גזלן והיה לו לחוש דגזל הוא בידו.

גנב ופרע בהם חובו לא עשו תקנת השוק דהמלווה לא הלוח
מעותיו על דעת חפץ זו מה שאין לוקח.

גנב שלוח ונתן הגניבה למשכון אם הגזילה שווה מאתיים
ומשכנו על חוב של מנה עשו בו תקנת השוק, משכנו על חוב
של מאתיים לאמימר לא עשו תקנת השוק דאין דרך להלוות
על כל שיווי המשכון ולא הלוח לו על דעת המשכון, לרבא
עשו בו תקנת השוק, וכן הוא ההלכה.

גנב שמכר הגניבה השוה מנה במאתיים לרב ששת לא עשו בו
תקנת השוק דכשם דמאה היתירין מתנה היא כך מאה השוה
כנגד הגניבה מתנה היא, לרבא עשו בו תקנת השוק ונוטל הלוקח
מן הגזלן מאתיים דמכר לו בדמים יקרים, וכן הוא ההלכה.

גנב שהיה חייב ד' זוז וגנב בגד ונתנו להמלווה והלווה לו
עוד ד' זוז ובא נגזל ותבע הבגד לרב הונא אין זכות למלווה
לתבוע מהנגזל ד' זוזים הראשונים משום תקנת השוק, דהוי
כגנב ופרע בחובו, אבל על ד' זוזים האחרונים יש לו זכות
דתקנת השוק דדינו כמשכון, לרב כהן אין לו תקנת השוק גם
על ד' זוזים האחרונים דכשם שהאמינו בלי משכון על זוזים
הראשונים כך האמינו על זוזים האחרונים וכן הוא ההלכה.

גנב שמכר הגניבה בשמונים זוז והלוקח מוכרן ללוקח שני
במאה ועשרים זוז, לאביי הנגזל נותן ללוקח שני שמונים זוז
ולוקחו ממנו ולוקח שני גובה מלוקח ראשון ארבעים זוז, לרבא
לוקח שני יש לו זכות תקנת השוק והנגזל נותן לו מאה ועשרים
זוז והנגזל גובה ארבעים מלוקח ראשון ושמונים מהגזלן.

דף קט"ו ע"ב

זה בא בחביתו של יין וזה בא בכדו של דבש, נסדקה חבית
של דבש ושפך השני יינו והציל הדבש לתוכו, אם הדבש היה
הולך לאיבוד הרי הוא כמציל מן ההפקר וכל הדבש שלו,
אבל אם היה החבית מכוסה ולא נשפך הכל אלא מעט מעט
אינו כזוכה מן ההפקר ואין לו אלא שכר הכלי ושכר הפעולה,
ואם אמר אציל את שלך ותן לי דמי היין חייב ליתן לו, והוא
הדין בשטף נחל חמורו וחמורו חבירו.

היה טעון כדי יין ושמן וראה שהן משתברות לא יאמר הרי זה
תרומה ומעשרות על פירות שיש לי בביתי, ואם אמר כן אם
הכל היה נשפך יחד לא אמר כלום דהם של הפקר, אם יכול
להציל על ידי הדחק דבריו קיימים, ואם לא יהיה אלא קצת
הפסד בין חדש שאינו ראוי לזילוף ואין בה הפסד כהן מותר
לומר כן לכתחילה [ואין בו הפסד כהן במה שיכול לישנו עד
שיהא ראוי לזילוף דאסור לישנו דחיישינן לתקלה] ובשמן
אסור מפני הפסד כהן דראוי להדליק בו.

מיים שנתגלו לא ישפכם ברשות הרבים, ולא יגבל בהם את
הטיט, ולא ירבוץ בהם הבית שלא יעבור עליהם אדם יחף
ויכנס ארס של נחש ברגלו, ולא ישקה מהם את בהמה שמא
ישחטנה אחרי כן.

מים מגולים שהעבירם במסננת, לת"ק יש בה משום גילוי
לרבי נחמיה עם התחתונה מכוסה המים שבתוכה מותרים,
ואם טורקו אסורים.

תורמין מן הטהור על הטהור ומן הטהור על הטמא ולא
מטמא על הטהור, ומן הטמא על הטמא לת"ק מותר לרבי
נחמיה אסור ובדמאי התירו דרוב עמי הארץ מעשרים.

חבית יין של תרומה שנטמאת, לב"ש תישפך כולו יחד
דחיישינן שמא יבוא לידי תקלה, לב"ה תעשה זילוף ולא
חיישינן לתקלה [בזמן קצר כזה], לרבי ישמעאל בן רבי יוסי
בבית תעשה זילוף ובחוץ תשפך הכל, או בישן תעשה זילוף
ובשדה תשפך וחלקו עליו דהכרעתו אינו כאחד מהם